

РЕЗОЛЮЦИЯ

по Националния план за възстановяване и устойчивост и
Териториалните планове за справедлив преход
(разработена по собствена инициатива)

София
октомври 2023

Икономическият и социален съвет (ИСС) включи в Плана за дейността си за 2023 г. разработването и приемането на Резолюция по Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) и Териториални планове за справедлив преход (ТПСП).

Разработването на резолюцията бе разпределено на Председателски съвет с докладчици заместник-председателите на ИСС – Валентина Зартова (група 1), Пламен Димитров (група 2) и Богомил Николов (група 3).

На проведените две заседания на 15 септември и 19 септември 2023 г., председателският съвет прие проекта на резолюция.

На своята пленарна сесия, проведена на 2 октомври 2023 г., ИСС прие настоящата резолюция.

1. Изводи и препоръки

1.1. ИСС обръща внимание, че Националният план за възстановяване и устойчивост (НПВУ), както и Териториалните планове за справедлив преход (ТПСП) отразяват европейските политики за преход към нискоемисионна икономика, кръгова икономика и дигитализация. Заедно с REpowerEU, НПВУ представлява финансов инструмент за насочване към целеви решения на националните планове за действия в отговор на различни по характер кризи. Съответно ТПСП, отново като финансов инструмент, следва да допълнят национални мерки за ускорена декарбонизация. Обвързването на широк кръг мерки, необходими за икономическото развитие на страната, с конкретни стъпки за ускорена декарбонизация в сектор енергетика, изправя България пред тежък избор.

1.2. ИСС напомня, че изпълнението на инвестициите и реформите трябва да се осъществява при спазване на принципите на сътрудничество и партньорство и настоява за създаването на Комитет за наблюдение с участието на социално-икономическите партньори за проследяване на напредъка по изпълнението на всички реформи и инвестиции по инициативата NextGenerationEU.

1.3. ИСС държи на прозрачен и ефективен механизъм за граждански мониторинг при планиране, управление и разпределение на средствата, които да гарантират осъществяване на нисковъглеродния преход по справедлив за хората и икономиката на страната начин.

1.4. ИСС обръща внимание, че при планиране и изпълнение на НПВУ и ТПСП диалогът с гражданското общество не се използва ефективно.

1.5. ИСС препоръчва актуализираната версия на Интегрирания план „Енергетика – Климат“ да бъде завършена след постигане на обществено съгласие по реформите, залегнали в НПВУ. Това ще осигури прогнозируемост в развитието на енергийния сектор у нас в следващите 10 години, при максимално използване на местни ресурси и прилагане на инструменти срещу волатилността на пазарите, както и за създаване на благоприятна среда за инвестиции в сектора.

1.6. ИСС обръща внимание, че декарбонизацията на енергийния сектор е интегрално свързана с декарбонизацията на индустрията, за което не са планирани мерки и инструменти.

1.7. ИСС е удовлетворен от предприетите законодателни действия за разработване на дефиниция на понятието “енергийна бедност”, но едновременно с това настоява за по-

добра координация между отговорните държавни институции с оглед ускоряване на процесите за разработване и приемане на подзаконовата нормативна уредба относно идентифициране на лицата и домакинствата в положение на “енергийна бедност” като необходимо и задължително условие за справедлив енергиен преход.

1.8. ИСС приветства напредъка по законовата регламентация на дефиницията и условията за потребители, които могат сами да произвеждат енергия („активни клиенти“ и „граждански енергийни общности“), но настоява да се предвидят ясни механизми за намаляване на административната и финансова тежест за тези потребители, както и да се регламентират задълженията и отговорностите на държавните и общинските органи.

2. Въведение

2.1. ИСС е ангажиран в различните вариации и етапи на подготовката и изпълнението на НПВУ. В становище от 01 декември 2020 г.¹ са отправени конкретни препоръки по разработения към този момент от правителството план.

2.2. В своя резолюция от април 2021 г. ИСС призова за консенсус между парламентарно представените политически сили по реформите и инвестициите, заложи в проекта на плана и за своевременното му внасяне за разглеждане в ЕК. Това не беше осъществено и последващият период на политическа неустановеност доведе до забавяне на приемането и изпълнението на Плана.

2.3. Хронологически планът бе внесен за оценка и одобрение в ЕК на 15 октомври 2021 г., след като в него бяха извършени редица промени, несъгласувани и неподложени на обществено обсъждане. Планът е одобрен на 04 май 2022 г., което е формалното основание за започване изпълнението на заложените реформи и инвестиции.

2.4. ИСС в резолюция от декември 2022 г. представи виждането на организираното гражданско общество относно изпълнението на плана и евентуално негово допълване с нова глава по плана REPowerEU.

2.5. В становище от март 2022 г. ИСС² препоръчва да се ускори разработването на ТПСР от страна на Министерство на енергетиката за трите въглищни региона, като се

---

¹ <https://esc.bg/wp-content/uploads/2021/02/opinion-esc-3-70-2020-bg-rev1-4.pdf>

² Становище на ИСС "Териториални планове за справедлив преход - цели, предизвикателства и очакван ефект", март 2022 г. - <https://esc.bg/wp-content/uploads/2022/04/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%B5-%D0%A2%D0%9F%D0%A1%D0%9F-%D0%98%D0%A1%D0%A1-29.03.2022-FINAL%D0%BD%D0%BF.pdf>

изведат ясно целите за: предприемане на всеобхватни мерки за недопускане на демографска криза в засегнатите региони; запазване и подобряване на условията за трудова заетост; постепенна индустриална преориентация в засегнатите региони; осигуряване на подкрепа за образователни и научни програми, насочени към развитието в засегнатите региони.

2.6. Като обръща внимание на консистентността и последователността на предложенията и препоръките, представяни до момента, в настоящата резолюция е отразена загрижеността на представителите на организираното гражданско общество във връзка с реформите в енергийния сектор и по проектирането, планирането и изпълнението на НПВУ и ТПСП.

3. Текущо състояние на изпълнението и подготовката на НПВУ и ТПСП

Енергетика и индустрия

3.1. **НПВУ предлага набор от реформи и/или инвестиции, които да спомогат осъществяването на зеления преход и модернизиранието на енергийния сектор и поставените цели за енергийна ефективност.** Въпреки положителния характер на отделно взетите мерки ИСС посочва, че те нямат еднакъв принос за осъществяване на целите. Например, инвестициите в енергийна ефективност имат относително ограничен резултат в годините до 2030 година, докато амбициите за изграждане на нови ВЕИ мощности са твърде високи, спрямо капацитета на електропреносната и електроразпределителни мрежи. Така една от основните мерки за защита на потребителите от повишаващи се разходи за задоволяване на енергийните нужди ще има много по-забавен ефект от инициативите, водещи до по-високи крайни цени за потребителите.

3.2. **ИСС изразява загриженост, че ключови реформи в сектор „енергетика“ ще се развиват изпреварващо спрямо предвидени компенсаторни мерки.** Така ускореното извеждане на въглищни мощности изпреварва процеса на изграждане на заместващи мощности, а социалните ефекти върху засегнатите работници и служители са насочени към пожелателни мерки, предвидени в ТПСП. По същия начин предвидената пълна либерализация на регулирания пазар се планира в срок, при който мерките за защита на енергийно уязвимите групи потребители няма да бъдат развити, а подготовката на останалите потребители ще бъде недостатъчна.

3.3. ИСС подчертава акцента в Решението на Народното събрание от 12 януари 2023 за предоговаряне на НПВУ, което насочва към подобряване на баланса по конкретни инвестиционни програми, така че да се постигне по-добър ефект. Решението касае оптимистичното планиране за мащабно развитие на проекти за батерии и геотермална енергия в кратки срокове, като препоръчва **пренасочване на усилията към утвърдени мерки, за които има изградени национални вериги на услуги и които са ключови за енергийната ефективност.** В тази връзка особено остро стои въпросът за предприетите мерки за предоговаряне на условията по НПВУ.

3.4. ИСС отбелязва, че водещо условие за финансиране на мерките по НПВУ е **прилагането на 11 реформи в сектор „енергетика“, които все още са в процес на разработване и съгласуване.** Поради това има отворени програми за частично финансиране по инвестиционните програми за енергийна ефективност и малки ВЕИ за собствени нужди. Следва да се посочи, че 40 месеца преди края на периода за реализация на мерките по НПВУ, все още няма действия по 4 инвестиционни програми, по които е предвиден 50% от финансовия ресурс по плана. **Очертава се развитие, при което основната част от изискваните от България реформи ще бъдат предприети, но финансирането, което следва да ограничи шока от техния ефект върху икономиката и потребителите, ще остане неизползвано.**

3.5. ИСС посочва, че изпълнението на реформи по НПВУ е обвързано и с приложение на ТПСП, което създава допълнително препятствие за планиране на действията в сектора. Липсата на приемливо решение по приложение на реформата за декарбонизация на енергийния сектор доведе до липса на съгласувани ТПСП за трите въглищни региона, което от своя страна е източник на нарастващо социално безпокойство. С последните предложения за промени в Закона за енергетиката се създават допълнителни пречки за постигане на плавен енергиен преход до 2038 година, поради отпадане на чл. 4 (2) т.8³. Така се отменя основен инструмент за осигуряване на резервни мощности при кризи, което пък противоречи на предложението за прилагане на модел за плавен преход в ТПСП.

3.6. ИСС **обръща внимание на трудния процес по вземане на широко подкрепено решение, базирано на факти и данни и това ясно пролича при работата**

---

³ чл.4 (2) т.8 от ЗЕ „определя обща годишна квота за задължително изкупуване на електрическа енергия от производители, ползващи местни първични енергийни източници (на гориво), до 15 на сто от цялата първична енергия, необходима за производството на електрическа енергия, консумирана в страната за всяка календарна година, по съображения за сигурност на снабдяването“

на специално създадената Комисия за енергиен преход, в изпълнение на една от реформите по НПВУ. Въпреки че базовият модел е изготвен от водеща европейска консултантска компания и въпреки че е използван втори независим модел за отразяване на развитието на секторно ниво, резултатите се интерпретират по-различен начин от заинтересованите страни. При това има ясно разминаване между позициите на организации, защитаващи обществен интерес и тези, които защитават интереси на инвеститори във ВЕИ проекти.

3.7. Задължителното приложение на Европейската схема за търговия с квоти за емисии на парникови газове и приетото ускорено изтегляне от пазара на количества емисии на годишна база, прави електропроизводствените мощности на изкопаеми горива в ЕС все по-неконкурентноспособни. Същевременно, работата на националните въглищни централи е поставена под административен натиск за взимане на политически решения за ограничаване на работата им. ИСС настоява политическите **решения да бъдат приоритетно насочени към постигането на национална енергийна сигурност, базирана на високотехнологична, балансирана, устойчива и адаптивна система на енергийните доставки, която използва ефективно националния енергиен потенциал, гарантира достъпна енергия и благоприятства конкурентоспособността на икономиката.** За постигане на този приоритет е необходимо **постигане на плавен преход с поддържане на висок дял на нискоемисионни мощности в дългосрочен план, включително ВЕИ, ядрени и хидроенергийни мощности.**

3.8. ИСС припомня, че значителна част от индустрията (горивни инсталации, енергоинтензивна индустрия) е обхваната от Схемата за търговия с емисии, което обвързва декарбонизацията и работата на електроенергийната ни система с рискове за стопанската дейност на предприятията.

3.9. ИСС поддържа вече изразената препоръка в ТПСП да бъдат отразени промените, залегнали в законодателния пакет на ЕК „Подготвени за цел 55“ при отчитане на нуждата от принос от всички сектори. Това предполага да бъдат взети под внимание:

- възможностите за декарбонизация на индустриалния сектор при спазване на принципа на технологичната неутралност както по отношение на технологии, така и по отношение на прилагането на мерките към конкретни технологични процеси;
- да бъдат отчетени спецификите на регионите и конкретните фактори и предпоставки за развитие на местно ниво;,

- да се осигурят условия за трансфер на технологии в синхрон с насърчителни мерки и подходяща подкрепа за научно-приложни разработки.

3.10. ИСС обръща внимание, че натрупаните закъснения в приемането и изпълнението на НПВУ, са съпътствани и с допълнителни икономически рискове, свързани с бюджетирането на проекти и инвестиции и затруднения в изпълнението им (както от страна на възложителите, така и от страна на изпълнители на обществени поръчки). В резултат на икономически и политически събития през последните две години, се проявиха инфлационни процеси, породени от дисбаланса в търсенето и предлагането на основни промишлени суровини и стоки вследствие на глобалната епидемична обстановка, както и от нарушените канали на доставка на суровини.

Пазар на труда

3.11. ИСС посочва, че на национално ниво са развити мерки за подкрепа на пазара на труда, насочени към преодоляване на безработицата и насърчаване на заетостта, балансиране между професионалния и личния живот, активното участие на възрастните хора, вкл. на пазара на труда, и остаряването в добро здраве, адаптирането на предприятията към промените и по-безопасна и здравословна работна среда, повишаване на квалификацията, уменията и компетенциите на заетите, в т. ч. във връзка със зеления преход и дигитализацията на предприятията; подкрепа за предприемачеството, развитие на социални предприятия и подпомагане на социалната и солидарна икономика и др.

3.12. Същевременно, ИСС подчертава, че **целите за пазарна либерализация в сектора на електроенергетиката трябва да се съчетават с мерки за прогнозируемост и липса на ценова волатилност, във връзка с което са необходими регулаторни механизми и добре работеща пазарна инфраструктура.** Реформите в регулирания пазар зависят от въвеждането на механизъм за защита на енергийно уязвимите групи потребители, но имат и пряка връзка с целите за справедлив преход във въглищните региони. Пазарната либерализация и декарбонизацията не трябва да водят до ръст на безработицата и маргинализация на значителни групи от населението. **Считаме, че още от най-ранен етап трябва да се планират адекватни активни мерки на пазара на труда, а приложението на мерки за подпомагане (съгласно критериите за "енергийна бедност" за домакинствата) следва да предхождат либерализацията.**

3.13. ИСС подкрепя усилията за планиране на пазара на труда, при което следва да се въведат мерки за идентифициране на компетентностни профили и

умения, които са преносими. Също така, следва да се прилагат механизми, свързани с качеството на работните места, създадени чрез прехода към нисковъглеродни технологии, включително достойно заплащане, зачитане на основните права на работното място, колективното договаряне, равенството между половете и демокрацията на работното място, достойни условия на труд и осигуряване на социална закрила - в съответствие с Програмата за достоен труд на МОТ. Свързването на активните политики на пазара на труда (като обучение, преквалификация и кариерно консултиране), с мерки за социална защита ще гарантира възможността на работниците за преквалификация и за стимулиране търсенето на нова работа.

3.14. ИСС подчертава, че ТПСП следва не само да обсъждат потенциалните рискове, но и да предлагат убедителни мерки за устойчиво развитие на пазара на труда във въглищните региони. Очакванията по различни оценки са, че до 2030 година ограничаването на работата на въглищните ТЕЦ ще доведе до значими загуби на работни места⁴, което може да доведе до сериозно увеличение на коефициента на безработица, да създаде силен натиск върху местния пазар на труда и очаквано да доведе до трудова миграция.

3.15. При тези условия общите послания, които намират място в ТПСП, като това че освободените работници „ще трябва да бъдат прехвърлени към други икономически сектори“, са твърде общи и неясни. ИСС настоява да се приложи интегриран и многомерен подход при решаването на този проблем, като се съчетаят икономическите и социалните параметри. При това следва **в максимална степен да се използва потенциалът на вече съществуващите икономически субекти в засегнатите области, включително в големите предприятия.**

3.16. ИСС посочва, че **логически дейностите по планиране, подготовка и стартиране пренасочването на работната сила към нови дейности следва да стартират преди реалните действия по постепенното намаляване обема на работа или закриване на отделни дейности, респ. преди освобождаване на персонала.** Също така е важно да се има предвид, че за правилното и успешно кариерно консултиране и професионално насочване е необходимо да са ясни решенията за икономическото/индустриалното развитие на съответния регион и/или за пренасочване на работна сила към други райони. В тази връзка подготвителните действия следва да са

---

⁴ Проект на ТПСП на област Стара Загора, стр. 14, септември 2023 г. – стр. 14 - <https://www.strategy.bg/FileHandler.ashx?fileId=33697>

в две посоки: картографиране на уменията на заетите и изработване на ясна визия за икономическото развитие на регионите.

3.17. ИСС отбелязва, че ако в регионите, засегнати от прехода към неутралност по отношение на климата, заетите лица останат без работа, те ще мога да се възползват от всички инструменти на активната политика на пазара на труда, включително:

- насърчаване на заетостта и предприемачеството;
- насърчаване на мобилността;
- подобряване на пригодността за заетост;
- подкрепа на работодателите и освободените лица в случаите на масови уволнения.

3.18. ИСС посочва, че за тази цел е важно да се осигури координация между приложимите мерки с финансиране по Фонда за справедлив преход, Националния план за възстановяване и устойчивост и Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021 – 2027 г., по линия на два териториални подхода: **Интегрирани териториални инвестиции**, както и местния подход **Водено от общностите местно развитие**.

Социални аспекти, домакинства

3.19. ИСС обръща внимание, че отхвърлянето или прекаленото прибързване при извършването на реформи има своята цена, което налага ориентирането към по-прагматичен подход. Реформата, свързана с въвеждане на разпоредбите на Директива (ЕС) 2019/944 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 г. относно общите правила на вътрешния пазар на електроенергия и за изменение на Директива 2012/27/ЕС, е **крайно наложителна и трябва да се направи, въпреки че е закъсняла във времето**.

3.20. Реформата „Либерализация на пазара на електроенергия“ (C4.R8) и изпълнението на Реформата „Разработване на дефиниция и критерии за "енергийна бедност"“ (C4.R3) от НПВУ са планирани да се реализират чрез разработения Законопроект за изменение и допълнение на Закона за енергетиката (чието обществено обсъждане приключи на 26.08.2023 г.). В същото време, ИСС изразява своето сериозно безпокойство, свързано със своевременното му приемане от Народното събрание, тъй като той съдържа важни за обществото, икономиката, енергийния сектор и домакинствата разпоредби, вкл. и дефиницията на явлениято „енергийна бедност“ и на критериите за определяне обхвата на лицата и домакинствата в положение на енергийна бедност.

3.21. ИСС напомня, че **дефиницията за „енергийна бедност“ и свързаните с нея критерии и практически правила за идентифициране на лицата и семействата в положение на енергийна бедност е важен методологически и организационен инструмент в ръцете на изпълнителната власт** в условията на справедлив енергиен преход. За да има конкретни резултати от приемането на законодателната рамка на явлението „енергийна бедност“ ИСС настоява в най-кратки срокове и при задължителна координация между различните отговорни институции (в т.ч. Министерство на енергетиката, Министерство на труда и социалната политика, Агенция за социално подпомагане, Министерство на регионалното развитие и благоустройството) да се предприемат спешни мерки, за да се ускори изготвянето, публичното обсъждане и приемането на подзаконовите нормативни актове по тази материя. Само чрез добрата координация и компетентно поведение от страна на тези институции може да се гарантира провеждането на успешни стъпки за информиране на съответните заинтересовани лица и домакинства, провеждането на съответните административни процедури по приемане на документи, обработка, регистрация на лицата и домакинствата в положение на енергийна бедност.

3.22. ИСС обръща внимание, че с ускоряването на сроковете за определяне и регистриране на лицата и домакинствата в положение на енергийна бедност ще се създадат реални предпоставки за социалното подпомагане на тези субекти и ще се гарантира по-висока степен на справедливост на енергийния преход и намаляване на отрицателното въздействие върху посочените субекти в условията на либерализация на енергийния пазар.

3.23. ИСС за пореден път споделя своята убеденост, че със законовата регламентация на явлението „енергийна бедност“ и свързаните с това реални стъпки за идентифициране на лицата и семействата в положение на енергийна бедност ще се създадат добри предпоставки за включване на тези субекти в различни проекти за енергийна ефективност. Така може да се регулира и подпомага процесът на подобряване на енергийната ефективност (преобладаващо на жилищата), на домакинствата в положение на енергийна бедност, а с това ще се осъществява активна държавна политика за преодоляване на енергийната бедност в България.

3.24. ИСС обръща внимание на проектите, които могат да допринесат за преодоляване на енергийната бедност в България, сред които са тези за саниране на многофамилните и еднофамилните жилищни сгради. С идентифицирането на броя,

обхвата, местоположението на домакинствата в положение на енергийна бедност може да се планира конкретно насочване на европейско финансиране към техните жилища като участието на държавата е цялостно (на 100%), или включва ограничено самоучастие на съответното домакинство (например до 20%). Подходът спрямо останалите домакинства е диференциран със самоучастие повече от 20%. Така ще се акумулират повече финансови средства и ще се увеличи обхватът изобщо на домакинствата, които биха се възползвали от програмите за саниране.

3.25. ИСС приветства предприетите стъпки относно **законовата регламентация на дефиницията и условията за потребители, които могат сами да произвеждат енергия – т.н. „активни клиенти“** (или „произвеждащи потребители“) **и за т.н. „граждански енергийни общности“**. Считаме, обаче, че реализирането на тези мерки, чрез съответна правна уредба, са крайно закъснели, поради което процесът следва да се ускори, вкл. и чрез приемането на подзаконовите нормативни актове. Във връзка с това ИСС настоява:

- Да се приемат нормативни механизми за намаляване на административната и финансова тежест за т.н. „активни клиенти“, включително чрез прилагането на нетно отчитане и виртуално нетно отчитане на произведената от тях енергия.
- Да се регламентира прилагането на административни и финансови механизми за подпомагане на дейностите по проектиране, изграждане и експлоатация на съоръжения и инсталации за производство на енергия, в т.ч. от възобновяеми източници, които ще се използват от „активни клиенти“/произвеждащи потребители на територията на дадена община (в т.ч. в общински обекти), или от „енергийни общности“ в т.ч. за производство на енергия от възобновяеми източници, с участието на съответната община и проекти за обслужване на тези процеси на едно гише.
- Да се регламентират задължения на органите на държавната власт и органите на местното самоуправление за предоставяне на предварителна и пълна информация (чрез електронни страници и по друг подходящ начин) за процедурите по предстоящи програми и проекти, които дават възможности за крайните клиенти да участват в процесите за превръщането им в „активни клиенти“/произвеждащи потребители/. Само така ще се гарантира по-добрата информираност на гражданите и домакинствата и ще се насърчава тяхната

активност за превръщането им в произвеждащи потребители – „активни клиенти“.

- Да се регламентират задълженията на държавните органи и органите на местно самоуправление за разработване на схеми за подпомагане на производството и потреблението на електрическа енергия от „активни клиенти“/произвеждащи потребители и енергийни общности в т.ч. и от възобновяема енергия.
- Да се регламентира освобождаване на „активните клиенти“/ произвеждащи потребители от такси и задължения, приложими за крайни клиенти или производители на електрическа енергия.

3.26. ИСС обръща внимание на необходимостта от поемане на ясен ангажимент от страна на държавната власт за адекватно подпомагане на засегнатите лица от подмяната на средствата за дистанционно отчитане на ползваната енергия (електрическа, газова, топлоенергия и т.н.), включително чрез прилагането на диференциран подход спрямо домакинствата в състояние на „енергийна бедност“ и/или „уязвими клиенти“. В разпоредбите на § 75 от ПЗР на Закона за енергетиката (изм. през 2021 г.) е визирано, че до 1 януари 2027 г. монтираните средства по чл. 140, ал. 1 от Закона за енергетиката, които не са с възможност за дистанционно отчитане, следва да се преустройват, така че да осигуряват възможност за дистанционно отчитане или се заменят със средства с дистанционно отчитане. ИСС напомня, че това е разпоредба с много широк обхват на засегнатите лица – крайни клиенти, тя е действаща и към момента, представлява сериозна финансова тежест за домакинствата, създаваща риск да не бъде успешно реализирана в посочения срок.

3.27. ИСС обръща внимание⁵, че своевременното структуриране и организация на дейността на Социалния фонд за климата е необходим ключов механизъм за смекчаване на неблагоприятното въздействие на предвижданите промени върху хората.

Административен капацитет

3.28. ИСС препоръчва да се предприемат необходимите действия за укрепване на административния капацитет на звената и структурите, отговарящи за изпълнението на реформи и инвестиции по НПВУ, за да се избегнат излишни забавяния, корекции в

---

⁵ Становище на ИСС „Социален фонд за климата – предизвикателства и перспективи“, Юни 2022 г., https://esc.bg/wp-content/uploads/2022/07/ESC_4_020_2022.pdf

документацията, прекратяване и повторно обявяване на процедури по ЗОП, продължаване на сроковете за подаване на проектни предложения от заинтересованите страни и др.

3.29. ИСС изразява безпокойство за хронологичното припокриване на срокове и периоди за изпълнение на инвестиции и реформи по НПВУ, другите финансови механизми и програмите към Споразумението за партньорство 2021-2027 г., което създава значителен риск от неизпълнение на проекти и за постигане на планираните цели.

4. Сътрудничество и партньорство

4.1. ИСС отбелязва, че в процесите на проектиране и изпълнение на НПВУ и ТПСП не бяха използвани ефективно съществуващите и създадени целево консултативни и експертни органи, като Института за устойчив преход и развитие, комисиите за енергиен преход, за енергийна ефективност и енергийна бедност, за устойчива мобилност, за развитие и прилагане на иновациите и кръговата и био-базирана икономика към КСЕЗС и др., включително и поради нестабилната и непредвидима политическа обстановка.

4.2. ИСС препоръчва да не се изоставят добрите практики в партньорството и сътрудничеството между държавната администрация и частния сектор за създаване на тематични работни групи при програмирането, обсъждането и съвместно разработване на съответната нормативна уредба, което е гаранция за прозрачност, качество и стабилност на нормативните документи.

4.3. ИСС обръща внимание, че предвиденият в ПМС 157/2022 г. експертно-консултативен съвет за проследяване на напредъка по изпълнението на НПВУ не бе конституиран.

4.4. **ИСС настоява за създаване на Комитет за наблюдение⁶ по изпълнението на реформите и инвестициите по инициативата NextGenerationEU с участието на социално-икономическите партньори и представителите на организираното гражданско общество** на основата на принципа на партньорство и сътрудничество. Това обхваща както Механизма за възстановяване и устойчивост, така и Фонда за справедлив

---

⁶ Становище на тема „Предложения на ИСС във връзка с подготовката на „План за възстановяване и устойчивост на Република България“, 2020 г., <https://esc.bg/wp-content/uploads/2021/02/opinion-esc-3-70-2020-bg-rev1-4.pdf>

преход и REPowerEU⁷, реализирани чрез националните НПВУ и ТПСП. Създаването на Комитет за наблюдение е ефективна форма за обществен мониторинг при извършването на реформи, реализирането на инвестиции, разходването на обществени средства и е продължение на добрата практика и установено сътрудничество при мониторинга на Споразумението за партньорство и програмите към него.

Използвани съкращения:

ВЕИ	-	Възобновяеми енергийни източници
ЕК	-	Европейска комисия
ЕС	-	Европейски съюз
ЗОП	-	Закон за обществените поръчки
ИСС	-	Икономически и социален съвет
КСЕЗС	-	Консултативен съвет за Европейската зелена сделка
МОТ	-	Международна организация на труда
НПВУ	-	Национален план за възстановяване и устойчивост
ПМС	-	Постановление на Министерския съвет
ТЕЦ	-	Топлоелектрическа централа
ТПСП	-	Териториални планове за справедлив преход

---

⁷ Инициативи на ЕК – Механизъм за възстановяване и устойчивост (Recovery and Resilience Facility, RRF); Фонд за справедлив преход (Just Transition Fund, JTF)